

Miten ehkäistä, tunnistaa ja puuttua väkivaltaan monialaisesti

Sosiaalineuvos
Marjo Malja

24.9.2021

Väkivallan vastaisen työn suunnitelmat / ohjelmat

- vahvasti monialaisia, yhteistä työtä tukevia

- **Väkivallaton lapsuus 2020–2025 –ohjelma ja toimeenpanosuunnitelma**
- Istanbulin sopimuksen toimeenpanosuunnitelma
- Lanzaroten sopimuksen toimeenpanosuunnitelma (valmisteilla)
- Ihmiskauppa-lainsäädäntötyö (valmisteilla)
- Barnabus/Lasta –työ (edistetään hanketyöllä)
- Väkivaltaisen radikalisoitumisen vastainen työ

Olennaisia yhtymäpintoja/osuuksia:

- Kansallinen lapsistrategia
- Vanupo (OKM) – mm. grooming
- Kiusaamisen vastainen työ (OKM)
- Tapaturmien ehkäisyn ohjelma ja toimeenpano – Turvallisesti kaiken ikää
- Hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden edistämisen 2030 periaatepäätös ja toimeenpano
- Suomen kansallinen toimintaohjelma YK:n turvallisuusneuvoston päätöslauselman Nuoret, rauha ja turvallisuus toimeenpanemiseksi 2021-2024
- Tulevaisuuden Sote / LAPE & Lastensuojelun kehittämiseksi laaditut selvitykset ja esitykset
- Osaamis- ja tukikeskusten (OT-keskusten) kehittämistyö ja pilotointi

Väkivallaton lapsuus toimenpidesuunnitelma 2020–2025 ja sen toteuttaminen

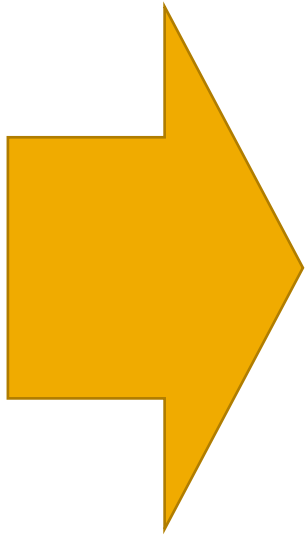

- Tavoitteena on ehkäistä 0–17 vuotiaisiin lapsiin kohdistuvaa väkivaltaa erilaisissa kasvu- ja toimintaympäristöissä.
- Kattaa niin henkisen ja fyysisen väkivallan kuin seksuaaliväkivallan ehkäisyn
- Katsotaan asiaa niin väkivallan estämisen, selvittämisen kuin vaikutusten vähentämisen näkökulmasta
- Käsitellään lapsen oikeuksia, osallisuutta, väkivallalta suojaavia tekijöitä ja riskitekijöitä sekä sen seurauksia.
- Kaikkineen Väkivallaton lapsuus -työssä korostetaan monialaisen yhteistyön tärkeyttä.
- Jo suunnitelmaa kirjoittamassa on ollut laaja asiantuntijaryhmä eri organisaatioista, ministeriöistä ja järjestöistä.
- Myös tavoitteiden ja toimenpiteiden seurannasta ja ohjaamisesta vastaa monialainen ohjausryhmä (Terveysten ja hyvinvoinnin laitoksen asettama).

Väkivallaton lapsuus työn ydinviestit

- 1) jokaisella lapsella ja nuorella on oikeus väkivallattomaan lapsuuteen ja nuoruuteen
- 2) kaikkea lapsiin ja nuoriin kohdistuvaa väkivaltaa voidaan ja pitää ehkäistä
- 3) lapsi ja nuori voi selvitä vaikeastakin tilanteesta hyvään elämään, jos hän saa riittävää tukea.

- Tarvitaan monialaista ja –ammattillista, aidosti yhteistä työtä väkivallan estämiseksi
- Tarve nähdä se, mitä me jokainen yhdessä ja erikseen voimme tehdä väkivallan estämiseksi.
- Tarve nähdä kaikki tasot (aina voi ehkäistä jotain).
- Valtakunnallisella työllä pyritään tukemaan paikallista työtä ja myös alueiden keskinäistä yhteistyötä. On parhaimmillaan jatkuvaa vuoropuhelua ja osaamisen jakamista, jossa jokainen voi oppia toisiltaan. Kaikkea ei tarvitse keksiä ja kokeilla itse alusta alkaen. Erilaiset toimenpiteet vaikuttavat toisiinsa.
- Rakenteiden tulee mahdollistaa yhdessä tekeminen (Sote-muutos yksi huomioitava)
- Ei unohdeta yksityisiä yrityksiä ja kolmatta sektoria yhteistyössä!

Väkivallaton lapsuus - toimeenpano ja viestintä

(Sosiaali- ja terveysministeriön raportteja ja muistioita 2021:17)

Toimenpiteitä / monialainen yhteistyö ja tiedonkulku -osiosta:

- **Luku 6, tp 1.** Väkivallan vastaisen työn monialainen asiantuntijaryhmä perustetaan vähintään sairaanhoitopiireittäin/alueittain ja suuriin kaupunkeihin. Mukana on väkivaltailmiön osaamista kaikilta toimialoilta ja kaikilta tasoilta. Näillä on vastuu sekä koulutuksen järjestämisestä perustasolla että yhteistyön toteuttamisesta käytännössä perustason, erityistason sekä vaativan erityistason välillä.
- **Luku 6, tp 2.** Luodaan kansallisesti kattava eurooppalaisen Barnahus-laatustandardin ja LASTA/seula-mallin mukainen monialainen yhteistyö, joka varmistaisi lapsilähtöisen tutkimisen, tiedon jakamisen ja tuen mahdollisimman tasapuolisesti palvelurakenteet huomioiden, asuinpaikasta riippumatta kaikille lapsille ja nuorille, joiden epäillään joutuneen pahoinpitelyn tai seksuaaliväkivallan kohteeksi.

Väkivallaton lapsuus - toimeenpano ja viestintä

(Sosiaali- ja terveysministeriön raportteja ja muistioita 2021:17)

Toimenpiteitä / monialainen yhteistyö ja tiedonkulku -osiosta:

- **Luku 6, tp 3.** Lapsiin kohdistuvien rikosten tutkinnan erityiskoulutus vakinaistetaan osaksi Poliisiammattikorkeakoulun jatkokoulutustarjontaa.
- **Luku 6, tp 4.** Lapsiin kohdistuvien rikosepäilyjen tutkinta keskitetään poliisilaitoksissa ja syyttäjälaitoksissa tähän tehtävään erikoistuneille henkilöille, joita resursoidaan riittävästi. Toiminnan rakennetta täsmennetään poliisin ja syyttäjälaitoksen kanssa.

Väkivallaton lapsuus - toimeenpano ja viestintä

(Sosiaali- ja terveysministeriön raportteja ja muistioita 2021:17)

Toimenpiteitä / monialainen yhteistyö ja tiedonkulku -osiosta:

- **Luku 8, tp 4.** Laaditaan kirjallinen alueellinen kuvaus hoito- ja palveluketjusta väkivallan tunnistamisen ja puheeksi oton tueksi. Laaditaan kirjallinen alueellinen kuvaus hoito- ja palveluketjusta väkivaltaa kokeneiden lasten ja perheiden hoidosta perustasolta aina erityistason palveluihin saakka, sekä seurataan tämän hoito- tai palveluketjun toteutumista.
- **Luku 8, tp 6.** Lapsi- ja perhepalveluiden eri toimijoiden sekä rikosoikeuden piirissä toimivien ymmärrystä erilaisista väkivallan muodoista lisätään, mukaan lukien henkinen väkivalta sekä laiminlyönti. Samalla lisätään ymmärrystä väkivallan haittavaikutuksista ja pitkäaikaisseurauksista. Osaamista lisätään esimerkiksi yhteistyöalueiden lasten ja nuorten oikeuspsykologian/-psykiatrian yksiköiden ja Barnahus-hankkeen koulutuksissa, ml. verkkokoulutus.

Esimerkkinä: Luku 8, tp 6. Toimeenpano vuosina 2020–2025

Barnahus hanke/THL:

- Barnahus-verkkokoulutus julkaistiin vuoden 2021 alussa. Maksuton koulutus on suunnattu lapsi- ja perhepalveluiden toimijoille kuten esim. terveydenhuollon työntekijät, kasvatus- ja opetusalan ammattilaiset, kolmannen sektorin toimijat ja lastensuojelun avo-, sijais- ja jälkihuoltotyössä toimivat sosiaaliohjaajat ja sosiaalityöntekijät.
 - Barnahus-hankkeen henkiseen väkivaltaan liittyvä kansallinen webinaari pidettiin lokakuussa 2020, noin 1 500 osallistujaa.
 - HUS-alueen lastensuojelukoulutuspilotti toteutuu vuosina 2020–2021.
 - Kansallista lastensuojelun täydennyskoulutusta järjestetään vuosina 2021–2023.

SM ja POHA:

- Lapsiin kohdistuvat rikokset pyritään saamaan aihepiiriin erityisesti koulutettujen rikostutkijoiden tutkittavaksi. Koulutus sisältää poliisin peruskoulutuksen lisäksi kaksiviikkoisen kurssin Lapsi- ja seksuaalirikokset poliisissa ja noin vuoden kestävä lapsirikostutkinnan erityiskoulutuksen. Erityiskoulutus huomioi erityisesti lapsen kohtaamisen ja lapsiystävällisen kuulustelun.
- POHA on vuonna 2020 uudistanut ja täsmentänyt perhe- ja lähisuhdeväkivaltaa sekä naisiin kohdistuvaa väkivaltaa koskevaa toimintaohjeistustaan, jossa on entistä tarkemmin huomioitu uhrin oikeuksien huomioiminen kaikissa prosessin vaiheissa. Vuonna 2021 poliisin henkilöstölle järjestetään pakollista valtakunnallista koulutusta perhe- ja lähisuhdeväkivallan sekä naisiin kohdistuvan väkivallan torjumiseksi, puuttumiseksi ja ennalta estämiseksi uusintarikollisuus huomioiden.
- Lisäksi POHA toteuttaa vuonna 2021 STM:n rahoittaman MARAK-projektin. Projektilla kehitetään poliisien osaamista erilaisen perhe- ja lähisuhdeväkivallan sekä naisiin kohdistuvan väkivallan tunnistamiseksi, puuttumiseksi, riskien arvioimiseksi sekä palveluohjauksen ja moniammatillisen yhteistyön kehittämiseksi. Projektin erityinen kehittämiskohde on valvonta- ja hälytystoiminnassa työskentelevien poliisien osaaminen. Suunnitteilla on valtakunnallinen verkosto osaamisen ja koulutuksen tueksi, toiminnallinen käsikirja perhe- ja lähisuhdeväkivaltatapausten käsittelyyn ja lähisuhdeväkivaltaan liittyvän riskinarvioinnin kehittäminen erityisesti poliisin kenttätoiminnan näkökulmasta.

VKST:

- Valtionsyyttäjäviraston järjestämä lapsiin kohdistuvien rikosten ja lähisuhdeväkivallan koulutus on monialaista. Jatkossa VKST korostaa koulutuksissa myös henkisen väkivallan merkitystä, koska sille on palautteiden mukaan tarvetta.

Väkivallaton lapsuus - toimeenpano ja viestintä

(Sosiaali- ja terveysministeriön raportteja ja muistioita 2021:17)

Toimenpiteitä / monialainen yhteistyö ja tiedonkulku -osiosta:

- **Luku 10, tp 2.** Tehdään THL:n toimesta osana Barnahus-hanketta vuoteen 2023 mennessä selvitys saatavilla olevista pedofiilisiä ja hebefiilisiä taipumuksia omaavien henkilöiden hoito-ohjelmista ja niiden asiakasmääristä. Pedofiilisiä ja/tai hebefiilisiä taipumuksia omaavien henkilöiden tehokkaiden hoito-ohjelmien saatavuutta parannetaan valtakunnallisesti tehdyn selvityksen mukaisesti.
- **Luku 10, tp 7.** Seksuaalirikosuhrien hoitoon ohjaaminen niiden lasten osalta, joiden viranomaisyhteistyö ei vaadi terveydenhuollon virka-apua. Luodaan poikkihallinnolliset toimintamallit poliisin, sosiaalihuollon ja terveydenhuollon yhteistyön parantamiseksi Barnahustoimintamallin standardien mukaisesti. Nimetään paikalliset yhteistyötahot, tehtävät ja luodaan hoitopolut. Koulutetaan viranomaisia säännöllisesti luoduista toimintamalleista.

Väkivallaton lapsuus - toimeenpano ja viestintä

(Sosiaali- ja terveysministeriön raportteja ja muistioita 2021:17)

Toimenpiteitä / monialainen yhteistyö ja tiedonkulku -osiosta:

- **Luku 10, tp 10.** Laaditaan seksuaaliväkivaltaa kokeneiden lasten alueelliset hoitopolut. Määritetään hoitopolkujen ajantasaisuuden ja toimivuuden seurantavastuut. Toteutetaan valtakunnallisesti Barnahus-laatustandardien mukaista hoitoa uhreille ja heidän perheilleen.
- **Luku 10, tp 13.** Lisätään poliisi- ja syyttäviviranomaisten resursseja ja yhteistyötä esitutkinta- ja oikeusprosessien nopeuttamiseksi. Lapsiin ja nuoriin kohdistuvien rikosten tutkinta keskitetään erityiskoulutuksen saaneille tutkijoille ja syyttäjille. Yhdenmukaistetaan ja nopeutetaan edunvalvojen määräämiskäytänteitä valtakunnallisesti. Parannetaan tiedonkulkua perheille rikostutkinnan eri vaiheissa.

Linkkejä / lisää tietoa saatavissa mm. täältä:

- Korpilahti, U. ym. (toim.). 2019. [Väkivallaton lapsuus : toimenpidesuunnitelma lapsein kohdistuvan väkivallan ehkäisystä 2020–2025.](#) (STM 2019)
- Korpilahti (toim.). 2021: [Väkivallaton lapsuus 2020–2025 - toimeenpano ja viestintä](#) (STM 2021)
- [Kansallinen lapsistrategia : Komiteamietintö.](#) (VNK 2021)
- Iivonen E. & Pollari K.: [Kansallisen lapsistrategian oikeudellinen perusta.](#) (STM 2020)
- [Turvallisesti kaiken ikää : Koti- ja vapaa-ajan tapaturmien ehkäisyn ohjelma 2021–2030](#) (STM 2020)
- [Hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden edistämisen 2030 periaatepäätös](#) (STM)
- [Barnahus](#) –sivusto (THL)

Kiitos!

Etunimi.sukunimi@gov.fi

www.stm.fi

